

**ЕКОЛОГІЧНІ МАТЕРІАЛИ У ВИГОТОВЛЕННІ СПОРТИВНОГО
ОДЯГУ**

В. В. ГУРДИНА, Н. С. ТИЩЕНКО

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

В наш час спортивний одяг є невід'ємною частиною життя людини. Його використовують через зручність, ефективність та багатофункціональність. А також для фізичних навантажень у комфортних або, навпаки, несприятливих погодних умовах. Найякісніший і фірмовий спортивний одяг виготовляється з синтетичних тканин - нейлону, поліестеру, спандексу. Однак, використання синтетичної сировини є екологічно небезпечним. Такі матеріали містять важкі метали, формальдегід, фталати та ПВХ, які можуть забруднювати довкілля та загрожувати здоров'ю людей. Виробництво спортивного одягу також призводить до утворення великої кількості відходів, які важко утилізувати або знищити. Кількість одягу, що потрапляє на звалище є дуже великою та вимірюється мільйонами тон на рік [1]. Проблема екологізації виробництва одягу є наразі дуже важливою, тому проводиться чисельна кількість досліджень, а світові дизайнери все більше переходять на сталі методи виготовлення одягу.

Синтетичні матеріали мають виправдання, коли це перероблені матеріали, або матеріали, що піддаються повторній переробці. Як, наприклад, такі компанії з виробництва спортивних товарів, як Nike, Adidas, Puma виробляють одяг і взуття з переробленого океанічного пластика, а також іншого сміття і залишків виробництва. Компанія з Німеччини Vaude виготовляє товари для активного відпочинку. Вони займаються переробкою автомобільних шин використовуючи хімічну технологію виробництва поліаміду з пластмас, які важко переробити. У сертифікованому процесі масового балансу масло, перероблене з використаних шин, подається в систему виробництва поліаміду. Для цього вуглецеві ланцюги, що містяться у використаних шинах, молекулярно розкладаються та, шляхом хімічного перетворення, служать альтернативою сирій нафті для виробництва пластику [2].

Також синтетичні матеріали мають прав на життя, коли їх властивості значно переважають натуральні. Переваги синтетичних тканин для виготовлення спортивного одягу визначаються такими критеріями, як, наприклад, зносостійкість та міцність, що значно збільшує термін використання. Важливою для споживача також є простота у догляді: через міцність синтетичних ниток, тканина може бути випрана багато разів [3]. Фахівці стверджують, що, враховуючи високі механічні властивості синтетичних волокон, найбільш влучним варіантом є використання їх в суміші з природними волокнами, такими як вовна, бавовна, льон тощо. Широкого розповсюдження набули такі текстильні матеріали, як жатий нейлон, таффета, джерсі, оксфорд, модал тощо, які часто поєднують синтетичні і натуральні волокна [4, с. 37].

Водостійкість - одна з найважливіших властивостей верхнього

спортивного одягу. Існує безліч методів зробити натуральні матеріали водостійкими. Прикладом є використання воску з парафіну або більш натурального - бджолиного. Filson - це американський приватний постачальник обладнання та виробник товарів для поціновувачів активного відпочинку. Бренд має великий асортимент одягу з тканини Tin Cloth - це бавовняне полотно, яке виготовляється методом ретельного просочення парафіном під високим тиском і нагріванням. В їх асортименті є такі елементи верхнього одягу, як куртки робочого призначення, анорак, пальтові куртки, пуховики тощо. Однак, вощений одяг потребує і спеціального догляду [5].

Отже, в наш час певними брендами використовуються екологічні методи для виготовлення спортивного одягу. Цей напрям активно розвивається, з'являються нові дослідження, технології, засоби тощо. Дизайнери по всьому світу шукають варіанти виготовлення спортивного одягу більш екологічними методами, які зменшують кількість відходів, споживання води, енергії та хімікатів. Зростає і кількість споживачів, які хочуть підтримувати сталий розвиток. Більш екологічний підхід брендів до спортивного одягу демонструє турботу про планету, що сприяє й лояльності клієнтів. Ця тема може бути актуальною для подальших ретельних досліджень, а також надихає переосмислювати дизайн-цінності. Одяг може бути етичним та екологічним, водночас залишаючись стильним та функціональним.

Література

1. Екологічність у спортивному одязі: чому це важливо та як вибрати? [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://freever.ua/poleznyye-materialy/ekologichnost-v-sportivnoj-odezhde>
2. VAUDE Green Shape Eco Materials. The best for your product: performance × responsibility [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.vaude.ca/en/green-shape/eco-materials/>
3. Шиканова А. Чому спортивний одяг має бути з синтетики: ви про це точно не знали [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.rbc.ua/rus/styler/chomu-sportivniy-odyag-mae-buti-sintetiki-1686580525.html>
4. Беднарчук М. Проблеми формування асортименту спортивного взуття та одягу / М. Беднарчук, Б. Семак // Товари і ринки, 2008. №1. С. 35–38.
5. Waxed Canvas Jackets. Waxed Coats for Work and Field [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.filson.com/outerwear/waxed-jackets.html>